

PSST... MATURA

PYTANIE JAWNE 35 · MATURA USTNA 2027–2028

LALKA · KONTEKST: PAN TADEUSZ

PAMIĘTNIK, KTÓRY KŁAMIE ŁADNIE

Pytanie jawne 35: „Czym dla człowieka mogą być wspomnienia? Omów zagadnienie na podstawie *Lalki* Bolesława Prusa. W swojej odpowiedzi uwzględnij również wybrany kontekst”. Proponowany kontekst: *Pan Tadeusz* Adama Mickiewicza.

TEZA W JEDNYM ZDANIU

Wspomnienia pomagają zachować tożsamość, wartości i więź z bliskimi.

GOTOWE ZDANIA NA EGZAMIN

NA POCZĄTEK

W „*Lalce*” wspomnienia budują tożsamość bohaterów, ale mogą też — jak u Rzeckiego — zniekształcać obraz teraźniejszości.

NA ZAKOŃCZENIE, PO KONTEKŚCIE

Rzecki, Prezesowa Zastawska i Mickiewicz w „*Panu Tadeuszu*” pokazują, że pamięć ma sens, gdy pomaga rozumieć życie, a nie je zastępuje.

SCHEMAT ODPOWIEDZI

Teza — wspomnienia budują tożsamość, ale mogą zniekształcać teraźniejszość. Rzecki: pamiętnik i nadzieje napoleońskie. Prezesowa: dawna miłość i dzisiejsza obrona Wokulskiego. Kontekst: emigracyjna tęsknota „*Pana Tadeusza*”. Wniosek: najwięcej daje pamięć, która nie zastępuje życia, tylko pomaga je lepiej rozumieć.

Chcesz mieć to pytanie z głowy? W książce „Psst... matura” masz wszystkie 76 pytań: tezę, gotowe zdania, plan, pułapki i trening — a w tomie 2 wzorcowe wypowiedzi. Zajrzyj: niekazmuliczyc.pl/psst/

SPRAWDŹ SIĘ

Odpowiedz najpierw sam(a) — kierunek odpowiedzi zakryj kartką.

1. Postaw tezę — Jak wspomnienia mogą jednocześnie pomagać i utrudniać życie?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Pomagają zachować tożsamość, wartości i więzi. Mogą jednak utrudniać dostrzeżenie zmian w teraźniejszości, gdy człowiek stale porównuje świat z wyidealizowaną przeszłością.

2. Wyjaśnij rolę pamiętnika Rzeckiego — Do jakich wydarzeń wraca i co dzięki temu poznaje czytelnik?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Rzecki wspomina dzieciństwo, pracę u Minclów, Wiosnę Ludów i przyjaźń z Wokulskim. Pamiętnik objaśnia jego lojalność i przekonania, lecz jest zapisem z osobistej perspektywy, nie neutralną kroniką.

3. Zobacz pułapkę pamięci — Jak dawne przekonania Rzeckiego wpływają na jego ocenę politycznych wiadomości?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Od ojca przejął wiarę w dynastię Bonapartych. Przez lata oczekuje nowego Napoleona i niechętnie przyjmuje informacje, które burzą tę nadzieję. Wspomnienia stają się filtrem teraźniejszości.

4. Przedstaw prezesową Zastawską — Jakie wspomnienie wpływa na jej stosunek do Wokulskiego?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Prezesowa jako młoda kobieta kochała stryja Stanisława Wokulskiego; rozdzielono ich z powodów stanowych. To doświadczenie pomaga jej dostrzec niesprawiedliwość, gdy salon lekceważy Stanisława jako kupca.

5. Dodaj „Pana Tadeusza” — Dlaczego emigracyjny narrator przywołuje Litwę i jaki to ma związek z pamięcią?

KIERUNEK ODPOWIEDZI Tęskni za ojczyzną i odtwarza ją w słowach. Wspomnienie pozwala zachować krajobraz i kulturę mimo oddalenia, choć tęsknota może idealizować dawny świat.